

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลและการอภิปรายผล

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การศึกษาครั้งนี้เป็นการศึกษาเชิงเปรียบเทียบระหว่างกลุ่มที่ได้รับการดูแลตามปกติและกลุ่มที่ได้รับการดูแลโดยใช้แนวปฏิบัติทางคลินิก เพื่อศึกษาประสิทธิผลของการใช้แนวปฏิบัติทางคลินิกสำหรับการส่งเสริมการเริ่มต้นเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดาในระยะแรก ณ หน่วยคลอด โรงพยาบาลมหาราชนครเชียงใหม่ โดยใช้กรอบแนวคิดการนำแนวปฏิบัติทางคลินิกไปใช้ ที่พัฒนาโดยสมาคมพยาบาลอาหาริโอ (RNAO, 2002) มาเป็นแนวทางในการศึกษา ผู้ศึกษาทำการรวบรวมข้อมูลกลุ่มตัวอย่างผู้คลอดปกติและทารกแรกเกิดปกติ ที่ได้รับการดูแลตามปกติโดยเป็นการศึกษาย้อนหลังจากเวชระเบียนระหว่างเดือนพฤษภาคม ถึง เดือนมิถุนายน พ.ศ. 2553 จำนวน 63 คู่ และกลุ่มตัวอย่างผู้คลอดปกติและทารกแรกเกิดปกติ ที่ได้รับการดูแลโดยใช้แนวปฏิบัติทางคลินิกเป็นการศึกษาไปข้างหน้า ระหว่างเดือนพฤษภาคม ถึง เดือนมิถุนายน พ.ศ. 2554 จำนวน 62 คู่ ผลการศึกษาได้นำเสนอด้วยตารางประกอบการบรรยายตามลำดับดังต่อไปนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่างที่ได้รับการดูแลตามปกติและกลุ่มที่ได้รับการดูแลโดยใช้แนวปฏิบัติทางคลินิก

ส่วนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับการคลอดที่มีผลต่อการส่งเสริมการเริ่มต้นเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดาในระยะแรก

ส่วนที่ 3 ข้อมูลเปรียบเทียบผลลัพธ์ของการใช้แนวปฏิบัติทางคลินิกสำหรับการส่งเสริมการเริ่มต้นเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดาในระยะแรก โดยการเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยความสำเร็จการสัมผัสเนื้อแนบเนื้อระหว่างมารดากับทารกภายใน 1 ชั่วโมงแรกหลังคลอด คะแนนเฉลี่ยความสำเร็จในการอมหัวนมหรือดูดนมมารดาของทารก ภายใน 1 ชั่วโมงแรกหลังคลอด คะแนนเฉลี่ยปริมาณน้ำนมมารดาในวันที่ 1, 2 และ 3 หลังคลอด สัดส่วนความสำเร็จในการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดาอย่างเดียว 24 ชั่วโมงก่อนจำหน่าย และค่าเฉลี่ยอุณหภูมิของทารกแรกเกิดที่ 30 นาที และ 2 ชั่วโมงแรกหลังคลอด ระหว่างกลุ่มตัวอย่างกลุ่มที่ได้รับการดูแลตามปกติและกลุ่มที่ได้รับการดูแลโดยใช้แนวปฏิบัติทางคลินิก

ส่วนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่างที่ได้รับการดูแลตามปกติและกลุ่มที่ได้รับการดูแลโดยใช้แนวปฏิบัติทางคลินิก

การศึกษาคั้งนี้ประกอบด้วยกลุ่มตัวอย่าง 2 กลุ่ม คือ ผู้คลอดปกติและทารกแรกเกิดปกติกลุ่มที่ได้รับการดูแลตามปกติ จำนวน 63 คู่ และกลุ่มที่ได้รับการดูแลโดยใช้แนวปฏิบัติทางคลินิก จำนวน 62 คู่ ข้อมูลส่วนบุคคลของกลุ่มที่ได้รับการดูแลตามปกติ เป็นการศึกษาย้อนหลังจากเวชระเบียนพบว่า กลุ่มตัวอย่างมีอายุโดยเฉลี่ย 25.52 ปี ส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 20-34 ปี ร้อยละ 73.02 สถานภาพคู่ร้อยละ 100 การศึกษาอยู่ในระดับมัธยมศึกษา ร้อยละ 38.10 อาชีพรับจ้าง ร้อยละ 49.24 ฝากครรภ์ที่โรงพยาบาลมหาราชนครเชียงใหม่ ร้อยละ 53.97 และตั้งครรภ์เป็นครั้งแรก ร้อยละ 46.03 ดังแสดงในตารางที่ 1

ส่วนกลุ่มตัวอย่างที่ได้รับการดูแลโดยใช้แนวปฏิบัติทางคลินิก พบว่ามีอายุโดยเฉลี่ย 27.76 ปี ส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 20-34 ปี ร้อยละ 84.00 สถานภาพคู่ร้อยละ 98.38 การศึกษาอยู่ในระดับมัธยมศึกษา ร้อยละ 37.09 อาชีพรับจ้าง ร้อยละ 50.00 ฝากครรภ์ที่โรงพยาบาลมหาราชนครเชียงใหม่ ร้อยละ 72.58 ตั้งครรภ์เป็นครรภ์แรกและครรภ์ที่สองในจำนวนเท่ากัน ร้อยละ 37.1 ดังแสดงในตารางที่ 1

เมื่อเปรียบเทียบข้อมูลส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่างระหว่างกลุ่มที่ได้รับการดูแลตามปกติ และกลุ่มที่ได้รับการดูแลโดยใช้แนวปฏิบัติทางคลินิก โดยใช้สถิติทดสอบไคสแควร์ (chi square test) พบว่า ข้อมูลอายุ สถานภาพสมรส ระดับการศึกษา อาชีพ และลำดับของการตั้งครรภ์ของทั้งสองกลุ่ม ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p > .05$) ส่วนข้อมูลสถานที่ฝากครรภ์มีความแตกต่างกัน ($p = .05$)

ตารางที่ 1

จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามข้อมูลส่วนบุคคล

ข้อมูลส่วนบุคคล	กลุ่มที่ได้รับการดูแล ตามปกติ (n=63)	กลุ่มที่ได้รับการดูแลโดยใช้ แนวปฏิบัติทางคลินิก (n=62)	p-value
	จำนวนคน (ร้อยละ)	จำนวนคน (ร้อยละ)	
อายุ	($\bar{X}$ =25.52, SD=6.085)	($\bar{X}$ =27.76, SD=5.111)	.314
น้อยกว่า 20 ปี	10 (15.87)	4 (6.45)	
20 – 34 ปี	46 (73.02)	52 (83.87)	
20 – 24 ปี	22 (34.92)	12 (19.35)	
25 – 29 ปี	16 (25.35)	26 (41.94)	
30 – 34 ปี	8 (12.69)	14 (22.58)	
35 – 40 ปี	7 (11.11)	6 (9.68)	
สถานภาพสมรส			.311
คู่	63 (100)	61 (98.38)	
หย่าร้าง	0 (0)	1 (1.62)	
ระดับการศึกษา			.154
ไม่ได้เรียน	10 (15.87)	2 (3.23)	
ประถมศึกษา	7 (11.11)	6 (9.68)	
มัธยมศึกษา	24 (38.10)	23 (37.09)	
อนุปริญญา	10 (15.87)	10 (16.13)	
ปริญญาตรี	11 (17.46)	20 (32.26)	
สูงกว่าปริญญาตรี	1 (1.59)	1 (1.61)	

ตารางที่ 1 (ต่อ)

ข้อมูลส่วนบุคคล	กลุ่มที่ได้รับการดูแล	กลุ่มที่ได้รับการดูแลโดยใช้	p-value
	ตามปกติ (n=63)	แนวปฏิบัติทางคลินิก (n=62)	
	จำนวนคน (ร้อยละ)	จำนวนคน (ร้อยละ)	
อาชีพ			.505
แม่บ้าน	18 (28.57)	16 (25.81)	
รับราชการ/ รัฐวิสาหกิจ	3 (4.76)	4 (6.45)	
เกษตรกรกรรม	1 (1.59)	1 (1.61)	
ค้าขาย	10 (15.87)	7 (11.29)	
รับจ้าง	31 (49.24)	31 (50.00)	
นักเรียน/นักศึกษา	0 (0)	3 (4.84)	
สถานที่ฝากครรภ์			.050 [*]
โรงพยาบาลมหาราช นครเชียงใหม่	34 (53.97)	45 (72.58)	
โรงพยาบาลทั่วไป/ ชุมชน	14 (22.22)	5 (8.06)	
โรงพยาบาลเอกชน	8 (12.70)	6 (9.68)	
คลินิก	4 (6.35)	6 (9.68)	
ไม่ได้ฝากครรภ์	3 (4.76)	0 (0)	
ลำดับของการตั้งครรภ์			.236
ครรภ์ที่ 1	29 (46.03)	23 (37.10)	
ครรภ์ที่ 2	23 (36.51)	23 (37.10)	
ครรภ์ที่ 3	7 (11.11)	12 (19.35)	
ครรภ์ที่ 4 ขึ้นไป	4 (6.35)	4 (6.45)	

ส่วนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับการคลอดที่มีผลต่อการส่งเสริมการเริ่มต้นเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดาในระยะแรก

ข้อมูลเกี่ยวกับการคลอดที่มีผลต่อการส่งเสริมการเริ่มต้นเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดา ระยะแรกของกลุ่มที่ได้รับการดูแลตามปกติ จำนวน 63 คู่ พบว่า กลุ่มตัวอย่างไม่ได้รับยาบรรเทาปวดในระหว่างรอคลอดร้อยละ 60.32 ไม่ได้รับยาเร่งคลอดร้อยละ 60.32 มีแผลฝีเย็บทั้งหมด ร้อยละ 100 สำหรับระยะเวลาของการคลอดพบว่า ระยะที่ 1 ของการคลอดนานเฉลี่ย 7 ชั่วโมง 34 นาที ระยะที่ 2 ของการคลอดนานเฉลี่ย 21 นาที และระยะที่ 3 ของการคลอดนานเฉลี่ย 6 นาที ดังแสดงในตารางที่ 2

ส่วนกลุ่มที่ได้รับการดูแลโดยใช้แนวปฏิบัติทางคลินิก จำนวน 62 คู่ พบว่า กลุ่มตัวอย่างไม่ได้รับยาบรรเทาปวดในระหว่างรอคลอดร้อยละ 56.45 ไม่ได้รับยาเร่งคลอดร้อยละ 48.39 มีแผลฝีเย็บร้อยละ 96.78 สำหรับระยะเวลาของการคลอดพบว่า ระยะที่ 1 ของการคลอดนานเฉลี่ย 7 ชั่วโมง 38 นาที ระยะที่ 2 ของการคลอดนานเฉลี่ย 21 นาที และระยะที่ 3 ของการคลอดนานเฉลี่ย 7 นาที ดังแสดงในตารางที่ 2

เมื่อเปรียบเทียบข้อมูลเกี่ยวกับการคลอดที่มีผลต่อการส่งเสริมการเริ่มต้นเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดาในระยะแรก ระหว่างกลุ่มที่ได้รับการดูแลตามปกติและกลุ่มที่ได้รับการดูแลโดยใช้แนวปฏิบัติทางคลินิก โดยใช้สถิติทดสอบไคสแควร์ พบว่า การได้รับยาบรรเทาปวดในระหว่างรอคลอด การได้รับยาเร่งคลอด การมีแผลฝีเย็บ และระยะเวลาของการคลอด ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p > .05$) ดังแสดงในตารางที่ 2

ตารางที่ 2

จำนวนร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามข้อมูลเกี่ยวกับการคลอดที่มีผลต่อการส่งเสริมการเริ่มต้นเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดาในระยะแรก

ข้อมูลเกี่ยวกับการคลอด	กลุ่มที่ได้รับการดูแล	กลุ่มที่ได้รับการดูแล	p-value
	ตามปกติ (n= 63)	โดยใช้แนวปฏิบัติทางคลินิก (n= 62)	
	จำนวนคน (ร้อยละ)	จำนวนคน (ร้อยละ)	
ยาบรรเทาปวด			.661
ไม่ได้	38 (60.32)	35 (56.45)	
ได้	25 (39.68)	27 (43.45)	
ยาเร่งคลอด			.181
ไม่ได้	38 (60.32)	30 (48.39)	
ได้	25 (39.68)	32 (51.61)	
แผลฝีเย็บ			.151
ไม่มี	0 (0)	2 (3.22)	
มี	63 (100)	60 (96.78)	
ระยะเวลาของการคลอด	$\bar{X}$ (SD)	$\bar{X}$ (SD)	
ระยะที่ 1 (ชั่วโมง นาที)	7.34 (4.40)	7.38 (4.06)	.222
ระยะที่ 2 (นาที)	0.21 (0.16)	0.21 (0.13)	.880
ระยะที่ 3 (นาที)	0.06 (0.03)	0.07 (0.03)	.740

ส่วนที่ 3 ข้อมูลเปรียบเทียบผลลัพธ์ของการใช้แนวปฏิบัติทางคลินิกสำหรับการส่งเสริมการเริ่มต้นเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดาในระยะแรก ระหว่างกลุ่มตัวอย่างกลุ่มที่ได้รับการดูแลตามปกติและกลุ่มที่ได้รับการดูแลโดยใช้แนวปฏิบัติทางคลินิก

3.1 ผลลัพธ์ความสำเร็จการสัมผัสเนื้อนมแม่เนื้อระหว่างมารดากับทารกภายใน 1 ชั่วโมงแรกหลังคลอด

การเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยความสำเร็จการสัมผัสเนื้อนมแม่เนื้อระหว่างมารดากับทารกภายใน 1 ชั่วโมงแรกหลังคลอด ในกลุ่มตัวอย่างที่ได้รับการดูแลตามปกติ จำนวน 63 คู่ มีคะแนนเฉลี่ยการสัมผัสเนื้อนมแม่เนื้อระหว่างมารดากับทารก เท่ากับ 2.00 คะแนน ส่วนกลุ่มที่ได้รับการดูแลโดยใช้แนวปฏิบัติทางคลินิก จำนวน 62 คู่ มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 6.76 คะแนน เมื่อนำกลุ่มตัวอย่างทั้งสองกลุ่มมาเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยความสำเร็จการสัมผัสเนื้อนมแม่เนื้อระหว่างมารดากับทารกภายใน 1 ชั่วโมงแรกหลังคลอด โดยใช้สถิติทดสอบค่าทีชนิด 2 กลุ่มอิสระต่อกัน (independent t-test) พบว่า กลุ่มที่ได้รับการดูแลโดยใช้แนวปฏิบัติทางคลินิกมีคะแนนเฉลี่ยความสำเร็จการสัมผัสเนื้อนมแม่เนื้อระหว่างมารดากับทารก สูงกว่ากลุ่มที่ได้รับการดูแลตามปกติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < .001$) ดังแสดงในตารางที่ 3

เมื่อพิจารณาข้อมูลระยะเวลาสัมผัสเนื้อนมแม่เนื้อระหว่างมารดากับทารกภายใน 1 ชั่วโมงแรกหลังคลอด ในกลุ่มตัวอย่างที่ได้รับการดูแลตามปกติ จำนวน 63 คู่ มีค่าเฉลี่ยระยะเวลาสัมผัสเนื้อนมแม่เนื้อระหว่างมารดากับทารก เท่ากับ 10.00 นาที ส่วนกลุ่มที่ได้รับการดูแลโดยใช้แนวปฏิบัติทางคลินิก จำนวน 62 คู่ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 58.16 นาที เมื่อนำกลุ่มตัวอย่างทั้งสองกลุ่มมาเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยระยะเวลาสัมผัสเนื้อนมแม่เนื้อระหว่างมารดากับทารกภายใน 1 ชั่วโมงแรกหลังคลอด โดยใช้สถิติทดสอบค่าทีชนิด 2 กลุ่มอิสระต่อกัน พบว่า กลุ่มที่ได้รับการดูแลโดยใช้แนวปฏิบัติทางคลินิกมีค่าเฉลี่ยระยะเวลาสัมผัสเนื้อนมแม่เนื้อระหว่างมารดากับทารก สูงกว่ากลุ่มที่ได้รับการดูแลตามปกติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < .001$) ดังแสดงในตารางที่ 3

ตารางที่ 3

เปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยและค่าเฉลี่ยความสำเร็จการสัมผัสแบบเนื้อแนบเนื้อระหว่างมารคากับทารกภายใน 1 ชั่วโมงแรกหลังคลอด ระหว่างกลุ่มที่ได้รับการดูแลตามปกติและกลุ่มที่ได้รับการดูแลโดยใช้แนวปฏิบัติทางคลินิก

ผลลัพธ์	กลุ่มที่ได้รับการดูแลตามปกติ (n=63)	กลุ่มที่ได้รับการดูแลโดยใช้แนวปฏิบัติทางคลินิก (n=62)	t	p-value
	$\bar{X}$ (SD)	$\bar{X}$ (SD)		
ความสำเร็จการสัมผัสแบบเนื้อแนบเนื้อระหว่างมารคากับทารก ภายใน 1 ชั่วโมงแรกหลังคลอด				
คะแนน	2.00 (.00)	6.76 (.69)	-53.99	<.001
ระยะเวลา (นาที)	10.00 (.00)	58.16 (9.94)	-38.15	<.001

3.2 ผลลัพธ์ความสำเร็จในการอมหัวนมหรือดูดนมมารคาของทารก ภายใน 1 ชั่วโมงแรกหลังคลอด

การเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยความสำเร็จในการอมหัวนมหรือดูดนมมารคาของทารกภายใน 1 ชั่วโมงแรกหลังคลอด ในกลุ่มตัวอย่างที่ได้รับการดูแลตามปกติ จำนวน 63 คู่ และกลุ่มที่ได้รับการดูแลโดยใช้แนวปฏิบัติทางคลินิก จำนวน 62 คู่ พบว่ามีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 1 คะแนน และ 2.26 คะแนน ตามลำดับ เมื่อนำกลุ่มตัวอย่างทั้งสองกลุ่มมาเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยความสำเร็จในการอมหัวนมหรือดูดนมมารคาของทารก ภายใน 1 ชั่วโมงแรกหลังคลอด โดยใช้สถิติทดสอบค่าทีชนิด 2 กลุ่มอิสระต่อกัน พบว่า กลุ่มที่ได้รับการดูแลโดยใช้แนวปฏิบัติทางคลินิกมีคะแนนเฉลี่ยความสำเร็จในการอมหัวนมหรือดูดนมมารคาของทารก สูงกว่ากลุ่มที่ได้รับการดูแลตามปกติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < .001$) ดังแสดงในตารางที่ 4

ตารางที่ 4

เปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยความสำเร็จในการอมหัวนมหรือดูดนมมารดาของทารก ภายใน 1 ชั่วโมงแรกหลังคลอด ระหว่างกลุ่มที่ได้รับการดูแลตามปกติและกลุ่มที่ได้รับการดูแล โดยใช้แนวปฏิบัติทางคลินิก

ผลลัพธ์	กลุ่มที่ได้รับการดูแลตามปกติ (n=63)	กลุ่มที่ได้รับการดูแลโดยใช้แนวปฏิบัติทางคลินิก (n=62)	t	p-value
	$\bar{X}$ (SD)	$\bar{X}$ (SD)		
คะแนนเฉลี่ยความสำเร็จในการอมหัวนมหรือดูดนมมารดาของทารกภายใน 1 ชั่วโมงแรกหลังคลอด	1.00 (.00)	2.26 (1.34)	-7.38	<.001

3.3 ผลลัพธ์ปริมาณน้ำนมมารดาในวันที่ 1, 2 และ 3 หลังคลอด

การเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยปริมาณน้ำนมมารดาในวันที่ 1, 2 และ 3 หลังคลอด ในกลุ่มตัวอย่างที่ได้รับการดูแลตามปกติ จำนวน 63 คู่ พบว่า มีคะแนนเฉลี่ยปริมาณน้ำนมมารดาในวันที่ 1, 2 และ 3 หลังคลอด เท่ากับ 0.83, 1.19 และ 1.87 ตามลำดับ ส่วนกลุ่มที่ได้รับการดูแลโดยใช้แนวปฏิบัติทางคลินิก จำนวน 62 คู่ พบว่า มีคะแนนเฉลี่ยปริมาณน้ำนมมารดาในวันที่ 1, 2 และ 3 หลังคลอด เท่ากับ 1.02, 1.77 และ 2.34 ตามลำดับ เมื่อเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยปริมาณน้ำนมมารดาในวันที่ 1, 2 และ 3 หลังคลอด ของทั้งสองกลุ่ม โดยใช้สถิติทดสอบค่าทีชนิด 2 กลุ่มอิสระต่อกัน พบว่า กลุ่มที่ได้รับการดูแลโดยใช้แนวปฏิบัติทางคลินิกมีคะแนนเฉลี่ยปริมาณน้ำนมมารดาในวันที่ 1, 2 และ 3 หลังคลอด สูงกว่ากลุ่มที่ได้รับการดูแลตามปกติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p<.001$) ดังแสดงในตารางที่ 5

ตารางที่ 5

เปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยปริมาณน้ำนมมารดาในวันที่ 1, 2 และ 3 หลังคลอด ระหว่างกลุ่มที่ได้รับการดูแลตามปกติและกลุ่มที่ได้รับการดูแลโดยใช้แนวปฏิบัติทางคลินิก

ผลลัพธ์ คะแนนเฉลี่ยปริมาณ น้ำนมมารดา	กลุ่มที่ได้รับการดูแล ตามปกติ (n=63)	กลุ่มที่ได้รับการดูแล โดยใช้แนวปฏิบัติ ทางคลินิก (n=62)	t	p-value
	$\bar{X}$ (SD)	$\bar{X}$ (SD)		
วันที่ 1	0.83 (.38)	1.02 (.28)	-3.16	.001
วันที่ 2	1.19 (.39)	1.77 (.58)	-6.53	<.001
วันที่ 3	1.87 (.52)	2.34 (.65)	-4.40	<.001

3.4 ผลลัพธ์ความสำเร็จในการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดาอย่างเดียว 24 ชั่วโมงก่อน จำหน่าย

การเปรียบเทียบสัดส่วนความสำเร็จในการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดาอย่างเดียว 24 ชั่วโมงก่อนจำหน่าย ในกลุ่มตัวอย่างที่ได้รับการดูแลตามปกติ จำนวน 63 คู่ กลุ่มตัวอย่างเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดาอย่างเดียว 24 ชั่วโมงก่อนจำหน่าย 51 คู่ ไม่ได้เลี้ยง 12 คู่ ส่วนกลุ่มที่ได้รับการดูแลโดยใช้แนวปฏิบัติทางคลินิก จำนวน 62 คู่ เลี้ยงบุตรด้วยนมมารดาอย่างเดียว 24 ชั่วโมงก่อนจำหน่าย 58 คู่ ไม่ได้เลี้ยง 4 คู่ เมื่อนำกลุ่มตัวอย่างทั้งสองกลุ่มมาเปรียบเทียบกัน โดยใช้สถิติทดสอบความน่าจะเป็นฟิชเชอร์ (Fisher's exact probability test) พบว่า กลุ่มที่ได้รับการดูแลโดยใช้แนวปฏิบัติทางคลินิกมีสัดส่วนความสำเร็จในการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดาอย่างเดียว 24 ชั่วโมงก่อนจำหน่าย สูงกว่ากลุ่มที่ได้รับการดูแลตามปกติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < .001$) ดังแสดงในตารางที่ 6

ตารางที่ 6

เปรียบเทียบสัดส่วนความสำเร็จในการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดาอย่างเดียว 24 ชั่วโมงก่อนจำหน่าย ระหว่างกลุ่มที่ได้รับการดูแลตามปกติและกลุ่มที่ได้รับการดูแล โดยใช้แนวปฏิบัติทางคลินิก

ผลลัพธ์	กลุ่มที่ได้รับการดูแลตามปกติ	กลุ่มที่ได้รับการดูแลโดยใช้แนวปฏิบัติทางคลินิก	p-value
	จำนวน (n) (ร้อยละ)	จำนวน (n) (ร้อยละ)	
ความสำเร็จในการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดาอย่างเดียว 24 ชั่วโมงก่อนจำหน่าย	51 (n=63) (80.95)	58 (n=62) (93.55)	.032

3.5 ผลลัพธ์อุณหภูมิกายของทารกแรกเกิดที่ 30 นาที และ 2 ชั่วโมงแรกหลังคลอด

การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยอุณหภูมิกายของทารกแรกเกิดที่ 30 นาที และ 2 ชั่วโมงแรกหลังคลอด ในกลุ่มตัวอย่างที่ได้รับการดูแลตามปกติ จำนวน 63 คู่ พบว่า อุณหภูมิกายของทารกแรกเกิดที่ 30 นาที และ 2 ชั่วโมงแรกหลังคลอดมีค่าเฉลี่ย 36.86 และ 37.02 องศาเซลเซียส ตามลำดับ ส่วนกลุ่มที่ได้รับการดูแลโดยใช้แนวปฏิบัติทางคลินิก จำนวน 62 คู่ พบว่า อุณหภูมิกายของทารกแรกเกิดที่ 30 นาที และ 2 ชั่วโมงแรกหลังคลอดมีค่าเฉลี่ย 36.95 และ 37.21 องศาเซลเซียส ตามลำดับ เมื่อเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยอุณหภูมิกายของทารกแรกเกิดของทั้งสองกลุ่ม โดยใช้สถิติทดสอบค่าทีชนิด 2 กลุ่มอิสระต่อกัน พบว่า กลุ่มที่ได้รับการดูแลโดยใช้แนวปฏิบัติทางคลินิกมีค่าเฉลี่ยอุณหภูมิกายของทารกแรกเกิดที่ 30 นาที และ 2 ชั่วโมงแรกหลังคลอด สูงกว่ากลุ่มที่ได้รับการดูแลตามปกติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < .05$ และ $p < .001$ ตามลำดับ) ดังแสดงในตารางที่ 7

ตารางที่ 7

เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยอุณหภูมิกายของทารกแรกเกิดที่ 30 นาที และ 2 ชั่วโมงแรกหลังคลอด ระหว่างกลุ่มที่ได้รับการดูแลตามปกติและกลุ่มที่ได้รับการดูแลโดยใช้แนวปฏิบัติทางคลินิก

ผลลัพธ์ ค่าเฉลี่ยอุณหภูมิกาย ของทารกแรกเกิด	กลุ่มที่ได้รับการดูแล ตามปกติ (n=63)	กลุ่มที่ได้รับการดูแล โดยใช้แนวปฏิบัติทาง คลินิก (n=62)	t	p-value
	$\bar{X}$ (SD)	$\bar{X}$ (SD)		
ที่ 30 นาที หลังคลอด	36.87 (.26)	36.95 (.28)	-1.71	.044
ที่ 2 ชั่วโมง หลังคลอด	37.02 (.25)	37.21 (.31)	-3.59	<.001

การอภิปรายผล

การศึกษานี้เป็นการศึกษาประสิทธิผลของการใช้แนวปฏิบัติทางคลินิกสำหรับการส่งเสริมการเริ่มต้นเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดาในระยะแรก ณ หน่วยคลอด โรงพยาบาลมหาราชนครเชียงใหม่ โดยเปรียบเทียบผลลัพธ์จากคะแนนเฉลี่ยความสำเร็จการสัมผัสเนื้อแนบเนื้อระหว่างมารดากับทารกภายใน 1 ชั่วโมงแรกหลังคลอด คะแนนเฉลี่ยความสำเร็จในการอมหัวนมหรือดูดนมมารดาของทารก ภายใน 1 ชั่วโมงแรกหลังคลอด คะแนนเฉลี่ยปริมาณน้ำนมมารดาในวันที่ 1, 2 และ 3 หลังคลอด สัดส่วนความสำเร็จในการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดาอย่างเดี๋ย 24 ชั่วโมงก่อนจำหน่าย และค่าเฉลี่ยอุณหภูมิกายของทารกแรกเกิดที่ 30 นาที และ 2 ชั่วโมงแรกหลังคลอด ระหว่างกลุ่มตัวอย่างกลุ่มที่ได้รับการดูแลตามปกติและกลุ่มที่ได้รับการดูแลโดยใช้แนวปฏิบัติทางคลินิก ผู้ศึกษาอภิปรายผลการศึกษาตามผลลัพธ์ที่ศึกษา ดังต่อไปนี้

1. ผลลัพธ์ความสำเร็จการสัมผัสเนื้อแนบเนื้อระหว่างมารดากับทารกภายใน 1 ชั่วโมงแรกหลังคลอด ผลการศึกษาพบว่า กลุ่มที่ได้รับการดูแลโดยใช้แนวปฏิบัติทางคลินิกมีคะแนนเฉลี่ยความสำเร็จการสัมผัสเนื้อแนบเนื้อระหว่างมารดากับทารกภายใน 1 ชั่วโมงแรกหลังคลอดสูงกว่ากลุ่มที่ได้รับการดูแลตามปกติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < .001$) (ตารางที่ 4) ผลการศึกษานับสนับสนุนสมมุติฐานที่ 1 ทั้งนี้อธิบายได้ว่า การปฏิบัติตามแนวปฏิบัติทางคลินิกสำหรับการส่งเสริม

การเริ่มต้นเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดาในระยะแรก มีสาระสำคัญของขั้นตอนการปฏิบัติการสัมผัสเนื้อแนบเนื้ออย่างชัดเจน จึงทำให้มารดากับทารกมีการสัมผัสเนื้อแนบเนื้อโดยเร็วที่สุดหลังคลอด ซึ่งในกลุ่มที่ได้รับการดูแลโดยใช้แนวปฏิบัติทางคลินิก ได้รับการสัมผัสเนื้อแนบเนื้อระหว่างมารดากับทารกภายใน 1 ชั่วโมงแรกเป็นเวลานานเฉลี่ยเท่ากับ 58.16 นาที ซึ่งนานกว่ากลุ่มที่ได้รับการดูแลตามปกติที่ได้สัมผัสนานประมาณ 10.00 นาที แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < .001$) นอกจากนี้สาระสำคัญของแนวปฏิบัติทางคลินิกเกี่ยวกับการลดอุปสรรคที่ขัดขวางการเริ่มต้นเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดาในระยะแรก ในระยะรอคอย ได้แก่ การดูแลเพื่อป้องกันการคลอชยาวนาน การลดความเจ็บปวดโดยไม่ใช้ยา รวมทั้งมีขั้นตอนของการให้ความรู้ผู้คลอดเกี่ยวกับการเริ่มต้นเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดาในระยะแรก ทำให้ผู้คลอดตระหนักถึงความสำคัญและประโยชน์ของการเริ่มต้นเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดา และรับทราบขั้นตอนของการสัมผัสเนื้อแนบเนื้อ การให้มารดากับทารกได้สัมผัสเนื้อแนบเนื้อโดยเร็วที่สุดหลังคลอด โดยเลื่อนกิจกรรมการดูแลทารกแรกเกิดไปปฏิบัติภายหลัง ช่วยส่งเสริมให้มารดากับทารกได้สัมผัสเนื้อแนบเนื้อได้เร็วขึ้น และนานขึ้น ทั้งนี้เนื่องจากปัจจัยด้านระยะเวลาในการรอคอยที่ยาวนาน การงดน้ำและอาหาร ความเหนื่อยล้าของผู้คลอด การได้รับยาแรงคลอด การได้รับยาบรรเทาปวดขณะรอคอย (Sinusas & Gagliardi, 2001) การแยกมารดาและทารกทันทีหลังคลอด ความไม่สุขสบายบริเวณแผลฝีเย็บ (ภัสรา หากุหลาบ และนันทนา ธนาโนวรรณ, 2552) การดูแลทารกหลังเกิดตามงานประจำของเจ้าหน้าที่ ได้แก่ การป้อนยา การฉีควิตามินเค การชั่งน้ำหนักทารกทันที การวัดสัดส่วนทารก เป็นปัจจัยสำคัญที่เป็นอุปสรรค ในการส่งเสริมการเริ่มต้นเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดาในระยะแรก (Komara et al., 2007) ดังนั้นการปฏิบัติตามแนวปฏิบัติทางคลินิกในการดูแลสนับสนุน ช่วยเหลือ และการลดอุปสรรคขัดขวางในทุกระยะของการคลอด จึงช่วยส่งเสริมให้มารดากับทารกได้สัมผัสเนื้อแนบเนื้อนานขึ้น

2. ผลลัพธ์ความสำเร็จในการอมหัวนมหรือดูดนมมารดาภายใน 1 ชั่วโมงแรกหลังคลอด ผลการศึกษาพบว่า กลุ่มที่ได้รับการดูแลโดยใช้แนวปฏิบัติทางคลินิกมีคะแนนเฉลี่ยความสำเร็จในการอมหัวนมหรือดูดนมมารดาภายใน 1 ชั่วโมงแรกหลังคลอดสูงกว่ากลุ่มที่ได้รับการดูแลตามปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < .001$) (ตารางที่ 4) ผลการศึกษานับสนุนสมมุติฐานที่ 2 ทั้งนี้อธิบายได้ว่า การปฏิบัติตามแนวปฏิบัติทางคลินิก โดยให้ทารกได้สัมผัสเนื้อแนบเนื้อกับมารดาโดยเร็วหลังคลอด โดยไม่มีการรบกวน ซึ่งทารกจะสามารถค้นหาเต้านมของมารดาได้ด้วยตนเอง เปิดโอกาสให้ทารกได้ดูดนมมารดาตามสัญชาตญาณ โดยการกีดกันและใช้ประสาทสัมผัสการรับรู้ โดยการดมกลิ่น การมอง การฟัง และการรับรส เพื่อจะดูดนมมารดาครั้งแรก (UNICEF India, 2007) การปฏิบัติดังกล่าวทำให้ทารกประสบความสำเร็จในการดูดนมมารดา (Walters et al., 2007) และการศึกษาของคาดีฟซาเคห์ และคาริมิ (Khadivzadeh & Karimi, 2009) พบว่า ทารกที่ได้รับการ

สัมผัสเนื้อเนียบเนื้อกับมารดาภายใน 2 ชั่วโมงแรกหลังคลอด ประสบความสำเร็จในการดูดนมมารดา นอกจากนี้การทบทวนวรรณกรรมอย่างเป็นระบบของ มัวร์ และคณะ (Moore et al., 2007) พบว่า ทารกกลุ่มที่ได้สัมผัสเนื้อเนียบเนื้อกับมารดาภายใน 1 ชั่วโมงแรกหลังคลอด มีสมรรถนะการดูดนมครั้งแรกสูงกว่า และดูดนมสำเร็จมากกว่าทารกกลุ่มที่ดูแลตามปกติ ดังนั้นในกลุ่มตัวอย่างที่ได้รับการดูแลโดยใช้แนวปฏิบัติทางคลินิกจึงมีคะแนนเฉลี่ยความสำเร็จในการอมหัวนมหรือดูดนมมารดาภายใน 1 ชั่วโมงแรกหลังคลอดสูงกว่ากลุ่มที่ได้รับการดูแลตามปกติ เนื่องจากได้รับการส่งเสริมการเริ่มต้นในการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดานานกว่า ทำให้ทารกแรกเกิดในกลุ่มนี้ประสบความสำเร็จ ได้แสดงพฤติกรรมตามสัญชาตญาณในการสืบคลานหาเต้านมและดูดนมมารดาได้

3. ผลลัพธ์ปริมาณน้ำนมในวันที่ 1, 2 และ 3 หลังคลอด ผลการศึกษาพบว่า มารดากลุ่มที่ได้รับการดูแลโดยใช้แนวปฏิบัติทางคลินิกมีคะแนนเฉลี่ยปริมาณน้ำนมในวันที่ 1, 2 และ 3 หลังคลอด สูงกว่ากลุ่มที่ได้รับการดูแลตามปกติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < .001$) (ตารางที่ 5) ผลการศึกษาสันับสนุนสมมุติฐานที่ 3 ทั้งนี้อธิบายได้ว่า กลุ่มที่ได้รับการดูแลตามแนวปฏิบัติทางคลินิก มีการสัมผัสเนื้อเนียบเนื้อระหว่างมารดากับทารกโดยเร็วหลังคลอด ทารกได้มีพฤติกรรมการดูดนมตามสัญชาตญาณ ทำให้ทารกได้เริ่มดูดนมมารดาได้เร็วกว่าและนานกว่ากลุ่มที่ได้รับการดูแลตามปกติ โดยเฉพาะในช่วง 45-60 นาทีแรกหลังคลอด ซึ่งจะช่วยกระตุ้นให้มีการหลั่งฮอร์โมนโปรแลคตินและฮอร์โมนออกซิโทซิน ทำให้มีการสร้างและหลั่งน้ำนมมากขึ้น (Davidson et al., 2008) นอกจากนี้การที่มารดากับทารกอยู่ด้วยกันตลอด 24 ชั่วโมง ทารกได้ดูดนมบ่อยตามความต้องการ เป็นการกระตุ้นการหลั่งฮอร์โมนโปรแลคติน เต้านมสร้างน้ำนมมากขึ้น การเพิ่มขึ้นของฮอร์โมนออกซิโทซิน ทำให้น้ำนมหลังมากขึ้น (Lawrence & Lawrence, 2011) ดังนั้นกลุ่มที่ได้รับการดูแลโดยใช้แนวปฏิบัติทางคลินิก ทารกได้รับการส่งเสริมครบทั้งได้ดูดเร็ว ดูดบ่อย และดูดถูกวิธี จึงส่งผลให้มีน้ำนมมารดามากกว่ากลุ่มที่ได้รับการดูแลตามปกติ แสดงให้เห็นว่าการที่ทารกได้รับการส่งเสริมให้เริ่มดูดนมมารดาโดยเร็ว ช่วยให้มีปริมาณน้ำนมในวันที่ 1, 2 และ 3 หลังคลอดมากขึ้น

4. ผลลัพธ์ความสำเร็จในการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดาอย่างเด็ว 24 ชั่วโมงก่อนจำหน่าย ผลการศึกษาพบว่า กลุ่มที่ได้รับการดูแลโดยใช้แนวปฏิบัติทางคลินิก มีสัดส่วนความสำเร็จในการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดาอย่างเด็ว 24 ชั่วโมงก่อนจำหน่ายสูงกว่ากลุ่มที่ได้รับการดูแลตามปกติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < .05$) (ตารางที่ 6) ผลการศึกษาสันับสนุนสมมุติฐานที่ 4 ทั้งนี้อธิบายได้ว่า การปฏิบัติตามแนวปฏิบัติทางคลินิก กลุ่มที่ได้รับการดูแลโดยใช้แนวปฏิบัติทางคลินิกได้มีการสัมผัสเนื้อเนียบเนื้อระหว่างมารดากับทารกโดยเร็วและนานขึ้น ทารกดูดนมได้เร็ว ปริมาณน้ำนมมากกว่ากลุ่มที่ได้รับการดูแลตามปกติ จึงประสบความสำเร็จในการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดาอย่างเด็ว 24 ชั่วโมงก่อนจำหน่าย ซึ่งผลการศึกษาล้ำคลึงกับการศึกษาในมารดาหลังคลอด

ครรภ์เดียว อายุครรภ์ครบกำหนดจำนวน 21,842 ราย พบว่ามารดาและทารกที่มีการสัมผัสเนื้อเนบเนียนาน 1 ถึง 3 ชั่วโมง และไม่แยกจากกันตลอดระยะเวลาที่อยู่ในโรงพยาบาล มีอัตราการเลี้ยงลูกด้วยนมมารดาอย่างเดียวยังอยู่โรงพยาบาลสูงกว่ามารดาที่ไม่มีการสัมผัสเนื้อเนบเนียนอ (Bramson et al, 2010) และผลการทบทวนวรรณกรรมอย่างเป็นระบบพบว่า การสัมผัสเนื้อเนบเนียนอภายใน 1 ชั่วโมงแรกหลังคลอด ยังช่วยเพิ่มความสำเร็จในการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดาในระยะ 1 ถึง 4 เดือน และช่วยให้ระยะเวลาในการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดายาวนานขึ้น (Moore et al., 2007) และการให้ทารกได้ดูดนมมารดาโดยเร็วภายใน 1 ชั่วโมงหลังเกิด เป็นจุดเริ่มต้นที่จะช่วยให้มารดาประสบความสำเร็จในการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดาเพียงอย่างเดียวเพิ่มขึ้นได้ (Inch, 2009)

5. ผลลัพธ์อุณหภูมิกายของทารกแรกเกิดที่ 30 นาที และ 2 ชั่วโมงแรกหลังคลอด ผลการศึกษาพบว่า ทารกกุ่มที่ได้รับการดูแลโดยใช้แนวปฏิบัติทางคลินิก มีค่าเฉลี่ยอุณหภูมิกายที่ 30 นาที และ 2 ชั่วโมงแรกหลังคลอดสูงกว่ากุ่มที่ได้รับการดูแลตามปกติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < .05$ และ $p < .001$ ตามลำดับ) (ตารางที่ 7) ผลการศึกษานับสนับสนุนสมมุติฐานที่ 5 ทั้งนี้อธิบายได้ว่า กุ่มที่ได้รับการดูแลโดยใช้แนวปฏิบัติทางคลินิก มารดากับทารกได้มีการสัมผัสเนื้อเนบเนียนอโดยเร็วและนานกว่า โดยนำทารกที่เช็ดตัวแห้งและนำมาวางระหว่างอกมารดาเพื่อสัมผัสเนื้อเนบเนียนอจะช่วยป้องกันการสูญเสียความร้อนจากการพาและการระเหย (Mercer et al., 2007) ทำให้มารดาและทารกอบอุ่น และการสัมผัสเนื้อเนบเนียนอทำให้ทารกควบคุมอุณหภูมิของร่างกายได้ดี ช่วยป้องกันการเกิดอุณหภูมิย่ำของทารกแรกเกิดได้ (Charpak et al., 2005) เช่นเดียวกับ การศึกษาของเบิร์กสตรอม และคณะ (Bergstrom et al., 2007) พบว่า การสัมผัสเนื้อเนบเนียนอ ทำให้อุณหภูมิของผิวหนังมารดาบริเวณเด้านมเพิ่มขึ้น 0.5 องศาเซลเซียสใน 2 นาทีแรกหลังคลอด และอุณหภูมิของทารกจะเพิ่มขึ้น 0.2 องศาเซลเซียส ดังนั้นการส่งเสริมการเริ่มต้นเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดาในระยะแรกส่งผลให้อุณหภูมิกายทารกแรกเกิดสูงขึ้น

การศึกษาประสิทธิผลของการใช้แนวปฏิบัติทางคลินิกสำหรับการส่งเสริมการเริ่มต้นเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดาในระยะแรก โดยการนำแนวปฏิบัติทางคลินิกไปใช้ตามขั้นตอนของสมาคมพยาบาลอาหารไอประเทศแคนาดา (RNAO, 2002) พบว่า เกิดผลลัพธ์ที่ดีทั้งต่อมารดาและทารก ทั้งนี้เนื่องจากการเริ่มต้นตั้งแต่นั้นตอนแรก ในการคัดเลือกแนวปฏิบัติทางคลินิกไปใช้ ต้องคัดเลือกแนวปฏิบัติทางคลินิกที่ดี มีคุณภาพเหมาะสม ซึ่งแนวปฏิบัติทางคลินิกสำหรับการส่งเสริมการเริ่มต้นเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดาในระยะแรก โรงพยาบาลมหาสารคามนครเชียงใหม่ ที่พัฒนาโดยกรรมการกันรักษา และคณะ (2554) ฉบับนี้ เป็นแนวปฏิบัติทางคลินิกที่มีเนื้อหาสาระที่เฉพาะเจาะจง สำหรับการปฏิบัติในหน่วยคลอด มีขั้นตอนการปฏิบัติที่ชัดเจน ง่ายต่อการนำไปปฏิบัติ และได้ผ่าน

การประเมินคุณภาพโดยใช้เครื่องมือประเมินแนวปฏิบัติสำหรับการวิจัย (AGREE, 2001) ฉบับแปลเป็นภาษาไทยโดย จวิวรรณ ธงชัย (2547) พบว่า ในหมวดที่สำคัญได้คะแนนมากกว่า ร้อยละ 50 จึงเป็นแนวปฏิบัติทางคลินิกที่มีคุณภาพ เพราะเนื้อหาสาระของแนวปฏิบัติทางคลินิกพัฒนามาจากหลักฐานเชิงประจักษ์ที่ดีที่สุดและทันสมัย มีความน่าเชื่อถือตามแนวทางการประเมินหลักฐานเชิงประจักษ์ ทีมผู้พัฒนามีการประชุมเพื่อทบทวนปัญหาและปรับปรุงแก้ไขเป็นระยะอย่างต่อเนื่อง นำไปสู่การพัฒนาอย่างเป็นระบบ จึงถือว่าเป็นแนวปฏิบัติทางคลินิกประเภทแนวปฏิบัติที่ได้จากผลการปฏิบัติที่เป็นเลิศ (best practice guidelines) (Ministry of Health, 2001) และเมื่อผู้ศึกษาและทีมผู้ใช้แนวปฏิบัติทางคลินิกนำแนวปฏิบัติทางคลินิกดังกล่าวไปใช้พบว่า แนวปฏิบัติทางคลินิกมีขั้นตอนชัดเจน เข้าใจง่าย ไม่ซับซ้อน รวมทั้งกิจกรรมบางอย่างเป็นกิจกรรมที่ทีมผู้ใช้แนวปฏิบัติทางคลินิกได้ปฏิบัติเป็นประจำอยู่แล้ว เช่น การให้มารดาจับทารกได้รับการสัมผัสเนื้อแนบเนื้อ การดูแลทารกแรกเกิด เป็นต้น สามารถนำไปปฏิบัติได้โดยไม่เป็นการเพิ่มภาระงาน ที่ปฏิบัติเป็นประจำมากเกินไป ทำให้ทีมผู้ใช้แนวปฏิบัติทางคลินิกให้ความร่วมมือในการนำแนวปฏิบัติทางคลินิกไปใช้ และนำไปสู่ผลลัพธ์ที่ดี

การนำแนวปฏิบัติทางคลินิกไปใช้ต้องมีการประเมินความพร้อมทุกด้าน ซึ่งการประเมินความพร้อมของทีมผู้ใช้แนวปฏิบัติทางคลินิก เป็นปัจจัยที่เพิ่มผลสำเร็จในการนำแนวปฏิบัติทางคลินิกไปใช้ (Francke, Smith, De Veer, & Mistiaen, 2008) ในขั้นตอนการระบุ วิเคราะห์ และการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ผู้ศึกษาและทีมผู้ใช้แนวปฏิบัติทางคลินิกได้ประชุมเพื่อระบุและวิเคราะห์ปัญหา จากผลลัพธ์ตัวชี้วัดของหน่วยคลอด โรงพยาบาลมหาราชนครเชียงใหม่ พบว่า เจ้าหน้าที่ต้องการพัฒนาคุณภาพการบริการให้มีประสิทธิภาพสูงขึ้น และปัญหาบางส่วนมาจากการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ ซึ่งพร้อมความรู้และทักษะในการส่งเสริมการเริ่มต้นเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดาในระยะแรก ส่งผลกระทบต่อความสำเร็จในการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดาอย่างเดียว ทีมผู้ใช้จึงได้มีการสนับสนุนให้มีการศึกษาครั้งนี้ และเห็นความสำคัญของการนำแนวปฏิบัติทางคลินิกไปใช้ ในขั้นตอนการประเมินความพร้อมของสิ่งแวดล้อมในหน่วยงานและบุคลากร ผู้ศึกษาได้ประเมินความพร้อมของทีมผู้ใช้แนวปฏิบัติทางคลินิก พบว่า ทีมผู้ใช้แนวปฏิบัติทางคลินิกได้ตระหนักถึงความสำคัญในการพัฒนาคุณภาพงาน โดยใช้ความรู้ใหม่ที่ได้จากหลักฐานเชิงประจักษ์ และได้ลงชื่อยินยอมเข้าร่วมการศึกษา ผู้ศึกษาและทีมผู้ใช้แนวปฏิบัติทางคลินิกได้มีการประชุมร่วมกันเพื่อสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับแนวปฏิบัติทางคลินิกที่นำไปใช้ รวมถึงการเตรียมอุปกรณ์ เครื่องมือ และแบบบันทึกต่างๆ ที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลให้พร้อมสำหรับการดำเนินงาน

ในขั้นตอนการตัดสินใจเกี่ยวกับการใช้กลยุทธ์ในการนำแนวปฏิบัติไปใช้ ผู้ศึกษาได้ใช้กลยุทธ์ในการนำแนวปฏิบัติทางคลินิกไปสู่การปฏิบัติจริง โดยผู้ศึกษาได้จัดประชุมวางแผนการใช้

แนวปฏิบัติทางคลินิก จัดทำคู่มือการใช้แนวปฏิบัติทางคลินิก จัดทำแผนภูมิขั้นตอนการปฏิบัติตามแนวปฏิบัติทางคลินิกไว้บนโต๊ะที่ใช้ปฏิบัติงาน และในตำแหน่งที่มองเห็นได้ง่าย เพื่อให้ทีมผู้ใช้แนวปฏิบัติทางคลินิกสามารถปฏิบัติตามแนวปฏิบัติทางคลินิกได้สะดวกมากยิ่งขึ้น ผู้ศึกษาจัดบอร์ดให้ความรู้ จัดทำป้ายกระตุ้นเตือนเพื่อให้ทีมผู้ใช้ปฏิบัติตามแนวปฏิบัติทางคลินิกได้ถูกต้องทุกขั้นตอน จัดทำเอกสารแผ่นพับเรื่องการส่งเสริมการเริ่มต้นเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดาระยะแรก จัดเตรียมแบบบันทึกข้อมูลและผลลัพธ์ การประชุมกลุ่มย่อย และมีการประชุมเจ้าหน้าที่เดือนละครั้ง จัดทำบอร์ดสรุปผลลัพธ์การใช้แนวปฏิบัติทางคลินิกในแต่ละเดือน เพื่อเป็นการประเมินและกระตุ้นความก้าวหน้าของการนำแนวปฏิบัติทางคลินิกไปใช้ ผู้ศึกษามีการตรวจเยี่ยมเป็นครั้งคราวเพื่อรับทราบปัญหาอุปสรรคของการปฏิบัติตามแนวปฏิบัติทางคลินิก ร่วมกันหาทางแก้ไขปัญหาที่พบในแต่ละครั้ง และอภิปรายเพื่อหาข้อตกลงร่วมกัน นอกจากนี้ได้มีการทำใบบันทึกเพื่อประเมินผลเชิงกระบวนการในการดูแลผู้คลอดที่ได้รับการดูแลตามแนวปฏิบัติทางคลินิก

ในขั้นตอนการประเมินผลสำเร็จจากการนำแนวปฏิบัติทางคลินิกไปใช้ ผู้ศึกษาได้รวบรวมผลลัพธ์การใช้แนวปฏิบัติทางคลินิกทั้งในระหว่างการศึกษาและหลังจากสิ้นสุดการศึกษาพบว่า การดำเนินตามขั้นตอน โดยใช้กลยุทธ์ดังกล่าวทำให้ผลลัพธ์ทั้งหมดประสบความสำเร็จ เกิดผลลัพธ์ที่ดี คือ กลุ่มที่ได้รับการดูแลตามแนวปฏิบัติทางคลินิกมี ความสำเร็จการสัมผัสเนื้อแม่เนื้อระหว่างมารดากับทารกภายใน 1 ชั่วโมงแรกหลังคลอด ความสำเร็จในการอมหัวนมหรือดูดนมมารดาของทารก ภายใน 1 ชั่วโมงแรกหลังคลอด ปริมาณน้ำนมมารดาในวันที่ 1, 2 และ 3 หลังคลอด ความสำเร็จในการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดาอย่างเดียว 24 ชั่วโมงก่อนจำหน่าย และอุณหภูมิของทารกแรกเกิดที่ 30 นาที และ 2 ชั่วโมงแรกหลังคลอดสูงกว่ากลุ่มที่ได้รับการดูแลตามปกติ

ผลการศึกษานี้แสดงถึงประสิทธิผลของการนำแนวปฏิบัติทางคลินิกสำหรับการส่งเสริมการเริ่มต้นเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดาระยะแรก โรงพยาบาลมหาสารคามนครเชียงใหม่ ที่พัฒนาโดยกรณีการ์ กันรักษา และคณะ (2554) ไปใช้ตามขั้นตอนการของสมาคมพยาบาลออทริโอ (RNAO, 2002) แสดงให้เห็นว่า การดูแลมารดาและทารกแรกเกิด โดยใช้แนวปฏิบัติทางคลินิกซึ่งอ้างอิงตามหลักฐานเชิงประจักษ์ สามารถเพิ่มประสิทธิผลส่งเสริมการเริ่มต้นเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดาระยะแรก ซึ่งการศึกษาดังกล่าวสามารถนำไปสู่การปรับปรุงและพัฒนาคุณภาพการบริการพยาบาลในการดูแลมารดาและทารกแรกเกิดต่อไป